

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izšaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčije 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Kato- lskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvo: Koroška cesta šte. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petifvrate za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zaprite reklamacije so poštnine proste.

Današnja številka obsega 10 strani in Gospodarske Novice.

Somišljeniki! Na delo za „Slov. Gospodarja“!

Na Dunaju so sklenili zavedni pristaši krščansko-socialne stranke, da bodo cel mesec oktobar agitirali od hiše do hiše, od stanovanja do stanovanja za razširjanje katoliških časnikov. Učeni gospodje, delavci in obrtniki so te dni na delu za katoliško časopisje. **Ze prvi teden so priborili ti vrli možje na 3000 novih naročnikov za dunajske katoliške liste.** Krščanski možje cesarskega Dunaja dobro vedo, da je v katoliškem duhu pisano časopisje najboljšje orožje zoper naše nasprotnike. **Katoliški Slovenci, posnemajte katoliške Dunajčane!**

Z mnogih strani se nam poroča, da se še dobi veliko naših ljudi, ki bi se radi naročili na naš list, pa si ga sami ne utegnejo ali pa ne znajo naročiti. Takim in enakim našim ljudem naj zopet priškolijo na pomoč naši somišljeniki ter nareče zanje „Slov. Gospodarja“. In da jim bo delo tem bolj olajšano, dovolimo vsakemu novemu naročniku, ki bo že sedaj plačal „Slov. Gospodarja“ v znesku 4 kron- za leto 1914 da bo dobil še vse številke te ožega leta zastoni. Naročnina 4 kron, ki se pošlje pred novim letom, se bo vsakemu novemu naročniku vpisala v dobro od novega leta naprej — tako, da bo dobil številke, ki še bodo izšle do novega leta, povrh. Kolikor prej si torej kdo na novo naroči naš list, tem več številki bodo dobil zastoni.

Na delo torej za naš list, da ga z pet razširimo med 4000 novih naročnikov, kakor lani.

„Beg iz stranke“.

Pred kratkim so se zbrali liberalni generali in podgenerali slovenske liberalne stranke v Celju in tamkaj so se tolažili tudi s tem, da slovensko ljudstvo beži iz Slovenske Kmečke Zveze. Ta vest je prišla nenadoma in nepričakovano v javnost. Vse se je vprašalo: V katerem okraju beži ljudstvo iz Kmečke Zveze, zakaj beži in kam beži? Da ne beži v liberalno stranko, je pač vsakemu znano, kajti ta stranka vedno bolj hira. Tudi vzroka, zakaj bi naj bežalo, ne more nihče uginiti. To je skrivnost liberalnih voditeljev. In v katerem okraju se vrši beg iz stranke? Na to vprašanje smo pač izvedeli za točen odgovor, toda razloček je le ta, da se beg ne vrši iz naše stranke, ampak iz liberalne stranke v našo Slovensko Kmečko Zvezo. Zgodilo se je to v ormoškem okraju.

V ormoškem okrajnem zastopu so dosedaj gospodarili liberalci, imeli so v njem večino. Pretekli teden je bila nova volitev za ormoški okrajni zastop. Slovenska Kmečka Zveza je stopila organizirana na plan ter zmagala v večposestvu in v kmečkih občinah z vsemi svojimi kandidati. Liberalci so propadli, kajti pri njih se je izvršil „beg iz stranke“. Niti sladke obljube niti hude grožnje niso nič pomagale. Liberalni „voditelji“ so ostali sami, generali brez armade. Izid volitev v ormoškem okraju je povzročil v liberalnih vrstah veliko potrtost, v vrstah kmečke stranke pa veselje in navdušenje. Slava značajnim možem, ki so brez strahu in samozavestno sledili slovenski kmečki zastavi.

Govori se, — dosedaj, ko to pišemo, še nimamo dokazov v rokah — da bodo dali liberalci za Kmečko Zvezo po svoje odgovor. Prepričati baje hočejo, da bi prišli kmetje do krmila v okrajnem zastopu. Središče, ki voli kot trg posebej, baje noče izvršiti volitve svojih zastopnikov za okrajni zastop. Na ta način se boče povzročiti, da se okrajni zastop ne bo mogel sestaviti in delovati. V ormoški okraj bi potemtakem dobili komisarja. V boju med Slovenci in Nemci je bilo to orožje dosedaj znano, toda da bi bratje bratom, ki so drugega strankarskega naziranja, ne pustili do krmila v okrajnem zastopu, to je iznajdba liberalcev. Komisar v okrajnem zastopu bo gotovo zelo ljub Nemcem, Slovenci pa s komisarijatom ničesar ne pridobimo.

Ne imelo bi seveda nobenega uspeha, ako bi hoteli dati liberalcem dobre nasvete. Vsaka stranka misli s svojo glavo. Toda poznamo slovensko kmečko ljudstvo in vemo, kako bo odgovorilo na najnovejši napad liberalcev na samoupravne pravice kmečkega ljudstva. Odgovorilo bo „z begom iz liberalne stranke“. Vsaka stvar ima torej tudi svoje dobre strani.

Stajerski deželni zbor.

V petek, dne 10. oktobra, se je sešel stajerski deželni zbor h kratkemu zasedanju, v katerem se naj reši oni delovni načrt, o katerem smo že govorili v

zadnji številki našega lista. V začetku prve seje je izjavil načelnik Slovenskega kluba, dr. Korošec, da vsled izpremenjenega položaja slovenski poslanci umaknejo one predloge in interpelacije, ki še niso v zadnji seji deželnega zbora pred poldrugim letom prečitani. S tem se namreč omogoči posvetovanje o onih predlogih, ki so jih za to zasedanje predlagali z ene strani Slovenci in z druge Nemci ter se zedinili, da si ne delajo pri rešitvi teh predlogov takih težav, kakor je bila obstrukcija.

Takoj v prvi seji so se socialnodemokratski poslanci dr. Schacherl in Resel ostro obračali proti nemškemu nacionalcem, češ, da so sedanje kratko zasedanje drago odkupili Slovincem in jim morajo plačati visoko odkupnino. Slovenci dobijo meščansko šolo, gospodinjstvo šolo, cestne doneske in brezobrestna posojila za vinograde. Te napade so dosedaj v vsaki seji ponavljali, kadarkoli se jim je nudila za to priložnost.

Na mizi deželnih poslancev ležijo že v istini tudi oni predlogi, ki zanimajo slovensko spodnještajersko ljudstvo, to so: deška meščanska šola v Zalcu, gospodinjstva šola v St. Juriju ob južni železnici, brezobrestna vinogradniška posojila in izplačilo cestnih doneskov.

Liberalni listi pišejo, da so slovenski poslanci za imenovane pridobitve opustili za vselej obstrukcijo. To je krivo. Obstrukcija je opuščena samo za 10-dnevno zasedanje. Slovenski poslanci vedo mnogo boljše nego liberalni listi, da je še mnogo stvari urediti med Slovenci in Nemci. Ako se te preporne točke ne uredijo, potem seveda ne bo miru; ako se uredijo, potem smo itak tudi Slovenci zadovoljni in mirni. Potem bo deželni zbor lahko delal. Toda nespametno bi bilo, ako bi slovenski poslanci ne spravili že tega na varno pod streho, kar so že pridobili.

Slovenski poslanci so stavili v tem zasedanju že te predloge: Poslanec dr. Benkovič in tovariši predlog glede ustanovitve rudarske šole v Trbovljah; dr. Benkovič in tovariši interpelacijo glede zgradbe novega uradnega poslopja v Brežicah. Poslanec Ozmeč in tovariši predlog, naj se pri razdelitvi draginjske doklade in poznejši regulaciji učiteljskih plač jemljejo v poštev tudi kateheti. Dr. Verstovšek in tovariši predlog, naj se podele podpore po toči in uimah oškodovanemu prebivalstvu v marenberskem, slovenjegraškem in šoštanjanskem okraju. Poslanec Pišek, dr. Benkovič in tovariši predlog radi olajšave za podelitev koncesij za zidarje, tesarje, kamnoseke in studenčarje na deželi; poslanca Pišek in Novak predlog, da se posestnikom v konjiškem in mariborskem okraju po toči, povodnji in ogricih oškodovanim, podeli deželna podpora in se jim tako v njih bedi pomaga.

Za deželnega odbornika je bil v soboto, dne 11. t. m., na mesto umrlega Robiča izvoljen dr. Verstovšek. V ponedeljek, dne 13. oktobra, se je predložilo deželnemu zboru poročilo deželnega odbora o ustanovitvi novih meščanskih šol, med katerimi je tudi nova meščanska šola v Zalcu, in sicer s slovenskim učnim jezikom, in o ustanovitvi slovenske gospodinjstve šole v St. Juriju ob južni železnici. Obe poročili sta se izročili pristojnemu odseku. Poročilo deželnega odbora glede brezobrestnega posojila 100.000 K za vinogradnike, ako da država enako svoto, se izroči finančnemu odseku.

Politični ogled.

— **Finančni minister Zaleski** je že od lanske pomladi bolan, a je svoje posle kljub temu opravljal, sedaj pa zdravnik zahteva, da mora Zaleski popolnoma počivati. Zaleski je zato vložil prošnjo za odstop; ministrski predsednik Stürgkh je pa cesarju predlagal, da naj Zaleski ne odstopi, marveč da naj se mu dovoli dopust za nedoločen čas in da naj posle finančnega ministrstva vodi oddelni načelnik tajni svetnik dr. baron Engel pl. Mainfelden. Cesar je dne 8. t. m. z lastnoročnim pismom ugodil Stürgkhovemu predlogu.

— **Kranjski deželni zbor.** Ob koncu proračunske razprave so dobili liberalci od govornikov večine tako močne udarce, da so kar utihnili. Liberalce Reiser je očital S. L. S., da je nasprotnica šole. Poslan-

ci Jarc, dr. Zajec, Jaklič in dr. Lampe so pa dokazali liberalcem, da je S. L. S. v par letih storila več za ljudsko izobrazbo in šolstvo kot liberalci celih 20 let. Posebno ostre besede so padale na liberalno učiteljstvo glede šolske vzgoje otrok. Liberalni poslanec Ribnikar se je v tej seji tako obnašal, da ga je zbornica izključila za 3 seje. Prav dobro je govoril glede na izboljšanje učiteljskih plač poslanec kmet Drobnič, ko je rekel med drugim: „Mislim, da kot kmet in župan poznam ljudstvo. Naše ljudstvo je pošteno in večkrat se je že med ljudstvom govorilo, da je učiteljstvo res preslabo plačano, ali žalibog je težko pomagati. Ljudje, oziroma stariši, ki dajo učiteljem svoj najdražji zaklad, svoje otročice, pravijo: „Mi smo pripravljene dati, kar imamo, ampak učiteljstvo, kateremu izročamo svoje otroke, mora biti popolnoma nepokvarjeno in ne liberalno ter mora izpolnjevati svoje dolžnosti v vsakem oziru in nam dajati dober vzgled v vseh stvareh. (Veliko odobravanje in pritrjevanje.) Želim, da bi se učiteljstvo, ki je velikega pomena za naš narod, enkrat spametovalo, in vas zagotavljam, da bomo mi stariši, kateri nam izročamo svoje otroke, radi dali, kar imamo.“ — Proračun se je nato sprejel v celoti kakor ga je predlagal deželni odbor. — V seji dne 9. t. m. se je obravnavalo razne manjše gospodarske zadeve. Posebno važna pa so določila lovskega zakona, ki so se sprejela v tej seji. Po par. 56 je določeno, da se sme v občinah, v katerih se posebno neguje vinstvo, sadjarstvo in zelenjadarstvo, ako to sklene nadpolovična večina občinskih odbornikov, zajec zatreti. Zakon vsebuje še več manjših določb, katere dajo občinam večjo pravico glede lova. Deželni zbor je v tej seji naročil deželnemu odboru, naj glede iztirjevanja brezobrestnih posojil vinogradnikom postopa najmileje in naj se roki vračanja posojil podaljšajo. Sklenilo se je tudi, da se pozove vlada, naj podpira ustanovitev nove župnije Šiška pri Ljubljani. — Dne 10. t. m. je sklenil deželni zbor, da se občina Sp. Šiška priklopi Ljubljani. Liberalci so hudo nasprotovali tej združitvi, ker se bojijo za svoje gospodstvo na ljubljanskem magistratu. Zbornica je rešila v tej seji vse predloženo ji delo, na kar je deželni glavar dr. Susteršič imel zaključni govor. Omenjal je, da je deželni zbor rešil zadnja leta mnogo zelo važnih in koristnih postav in naprav. Deželni glavar je med drugim omenil sledeče: „Zdi se mi, da je sedaj prišel čas, ko naj pridejo do besede volilci, da izreko svoje mnenje o dovršenem delu. Novemu deželnemu zboru boči pridržano, da započeto delo nadaljuje v blagor naši domovini! Temu svojemu mnenju sem dal izraz na merodajnem mestu in mislim, da je bila današnja seja zadnja v tej pomenljivi zakonodajni dobi.“ Glavar in zbornica je zaklicala cesarju „Živio!“, na kar je bilo zasedanje deželnega zbora zaključeno. — Deželni zbor kranjski bo te dni razpuščen, ker mu začetkom l. 1914 poteče njegova čletna doba. Nove volitve se bodo vršile baje takoj po novem letu 1914.

— **Deželni zbori.** Poleg štajerskega deželnega zbora zborujejo sedaj še goriški, nižnjavstrijski in pa solnograški. Zasedanje deželnih zborov bo trajalo le do 20. t. m., ker se 21. oktobra vrši že prva seja drž. zbora. Listi poročajo, da so se tudi stranke v tirolskem deželnem zboru pobotale ter se je posebno glede deželnozbornske volilne spremembe dosegel sporazum.

— **Koroški Slovenci.** Naši koroški bratje imajo dobro razvite organizacije. V političnem oziru so naši somišljeniki na Koroškem združeni v Katoliškem političnem in gospodarskem društvu, katero se že 23 let krepko bori za pravice koroških Slovencev. To društvo je Korošcem to, kar je nam Stajercem Slov. Kmečka Zveza. V četrtek, dne 30. oktobra, bo imelo Katoliško politično društvo v Celovcu svoj občni zbor, na katerem se bo poročalo o delovanju društva. Želimo, da bi vrlo delavno društvo vodilo naše koroške brate po poti zmage nad drznimi nasprotniki.

— **Napredek krščanske stranke na Dunaju.** 8. t. m. se je vršila nadomestna državnozbornska volitev v drugem dunajskem okraju Leopoldstadt. Mandat je bil izpraznjen po umorinem socialnodemokratskem poslancu Sumaterju. Volilni boj je bil silno ljut. Kandi- dat krščanskih socialcev, dr. Mataja, je dobil 7761 glasov, kandidat socialnih demokratov, Matija Elderš 5931, nemški slobodomislec Blasel 2535 in nemški nacionalce Hafner 467 glasov ter kandidat dunajskih Čehov pa 332 glasov. Treba je torej ožje volitve med